

The background of the entire image is a close-up, high-angle shot of several gold bars. The bars are stacked and arranged in a way that creates a complex, geometric pattern of light and shadow. The gold has a warm, yellow-orange hue. The text is overlaid on this background.

Max Roth

*Kultakauppiain
salaisuus*

Sisällysluettelo

Luku 1
Luku 2
Luku 3
Luku 4
Luku 5
Luku 6
Luku 7
Luku 8
Luku 9
Luku 10
Luku 11
Luku 12
Luku 13
Luku 14
Luku 15
Luku 16
Luku 17
Luku 18
Luku 19
Luku 20
Luku 21
Luku 22
Luku 23
Luku 24
Luku 25

Luku 26

Luku 27

Luku 28

Luku 29

Luku 30

Luku 31

Luku 32

Luku 33

1

Sikalassa oli kova meteli. Ihmiset hälisivät iloisina ravintolapöydissä ja rapisuttelivat lahjapaketteja, esitellessään jouluostoksia toisilleen.

Yksityisetsivä Sakari Korppi oli poikennut ravintolaan syödäkseen sillä tiesi kokemuksesta, että Sikalan wieninleikettä parempaa annosta Helsingin krouveista tuskin löytyy. Paitsi ehkä hänen lempiravintolastaan Kruununhaasta, Meritullinkadun Bierkelleristä. Mutta hän oli käymässä täällä Ullanlinnassa vierailtuaan Sikalan naapurissa Tehtaankadulla erään vanhan tuttavansa luona. Tämä olisi halunnut, että Korppi piipahtaisi heillä jouluaattoiltana joulupukkia esittämässä.

Korppi oli luvannut miettiä tuota ehdotusta, koska poikamiehenä hänellä ei olisi aattoillaksi muutakaan menoa. Mutta jouluun oli vielä viikko aikaa, eikä asiasta tarvinnut heti tehdä päätöstä. Kunhan hän ilmoittaisi ennen viikonloppua ystävälleen, sopiiko hänelle tuollainen pukkiyeikka heidän lapsiaan ilahduttamaan.

Muutoin perheen isä joutuu itse pukiksi ja vaarana on, että hän paljastuu, ja lasten koko joulu menee piloille. Korppi oli siis luvannut miettiä asiaa, vaikka ei erityisen lapsirakas ollutkaan.

Tarjoilija toi hänen ikkunapöytänsä wieninleike annoksen sekä tuopillisen A-olutta ja snapsilasin. Korppi tarttui pieneen pikariin ja huitaisi Kossusnapsin kurkkuunsa ja huuhteli sen alas nielustaan kulauksella olutta. Hän asetteli ruokaliinan syliinsä ja alkoi perehtyä leikkeeseen. Hän viilsi siitä irti pienen siivun, niin että lihan kullanruskea rapea kuorrutus hiukan ritisi ja työnsi palan suuhunsa.

Korppi paineli veitsellä haarukkaansa vasten nokareen anjovisvoja sekä kaprista ja sujautti tahnan siivun seuraksi. Hän mutusteli hetken ja kyllä täytyi sanoa, että leike oli hyvää ja oikein maustettu. Hän alkoi syödä mielissään ja maistoi paistettua perunaakin, josta saattoi heti päätellä, että sekin oli voissa käretytetty.

Suu muikeana maistuvasta ruuasta hän antoi katseensa harhailla viereisen ikkunan läpikuultavien verhojen takaiseen lumiseen puistomaisemaan sekä puiston vieritse kulkevalle Kapteeninkadulle. Katse kiinnittyi kadulla Sikalaa kohti marssivaan tyyppiin, jolla oli iltapäivälehti kainalossa. Jo kaukaa Korppi huomasi, että mies oli toimittaja Jaatinen ja se oli selvästi tulossa tänne Sikalaan, mistä häntä ei voinut estääkään. Mieluiten Korppi olisi kuitenkin syönyt lounaansa rauhassa, eli toivottavasti Jaatinen linnoittautuisi johonkin toiseen pöytään.

Mutta turha luulo. Toimittaja marssi sisään ravintolaan, jossa asiakkaat hälisivät pikku huppelissa joulunalustunnelmissa, ja piti yllään vanhan lammasnahkaturkkinsa, kun suunnisti ovelta Korpin pöytää kohti iltapäivälehti Noottia kädessään heilutellen. Liioitellusti teeskennellen, aivan kuin olisi muka tehnyt arvokkaan löydön Korpin huomatessaan! Jaatinen kietaisi turkin harteiltaan ja laski sen lupaa kysymättä etsivää vastapäätä tuolin selkämykselle ja istahti pöydän ääreen.

Välittämättä siitä, että Korpilla oli ruokailu kesken, mies työnsi iltapäivälehdän ystävänsä kasvojen eteen ja naputteli sormellaan puolen sivun artikkelia sekä sen kuvaa, jossa näytti lojuvan mies lumihangessa.

Jaatinen vilkaisi ympärilleen, kurkotti päätään pöydän ylle ja kuiskasi: "Tuossa makaa väärä mies murhattuna."

Korppi suojeli käsillään vaistomaisesti annostaan roiskeilta, sillä Jaatisen tuntien, tämän suusta lentäisi muutakin kuin napakkaa tekstiä, kun mies jostain innostui. Nyt hän näytti juuri siltä, kun katsoi silmät selällään edessään istuvaa etsivä Korppia. Tämä mutusteli ruokaansa

ja vilkaisi lehden artikkelia, jonka otsikkona juoksi teksti: Murha Kalliossa.

"Tuossa pitäisi maata kultakauppias Rönneri, mutta siinä makaa Esko Nieminen, tuiki tuntematon suomalainen ratikkakuski."

"Vieläkö niissä on suomalaisia kuskeja? Eivätkö ne kaikki ole jo maahanmuuttajia?" Korppi rypisti kulmiaan.

Jaatinen kiristeli hampaitaan.

"Tuo nyt on sivuseikka. Oleellista on, että väärä mies on murhattu. Tuo lumihanki, jossa mies makaa, on Rönnerin Kultaränni-nimisen liikkeen edustalla Kalliossa, Kolmannella linjalla. Uhri vaan on ihan väärä mies."

"Mistä sinä sen tiedät?"

"Rönneri oli meihin itse yhteydessä. Sanoi että miestä ammuttiin, koska sillä oli yllään samanlainen toppatakki kuin hänellä."

"Miksi ja kuka hänet sitten aikoisi tappaa? Tai murhaltahan tuollainen vaikuttaa."

"Sepä se tässä nyt onkin. Hän ei uskalla kertoa siitä meille eikä poliisille mitään koska väittää, että se on häneltä heti kanttu vei, soromnoo", Jaatinen tohotti ja sivalsi kämmensyrjällä kaulaansa.

Korppi arvasi jo, miksi toimittaja meuhkasi asiasta hänelle. Siksi hän kysyikin suoraan.

"Jutussa olisi paikka vapaana yksityisetsivälle, niinkö?"

Jaatinen virnisti ja laski kätensä pöydälle kämmenpuoli ylöspäin. Ele oli tuttu ja Korppi painoi kaksikymppisen. Jaatinen heilutteli seteliä tarjoilijalle ja tilasi itselleen keskioluen.

"Ottaisit edes A-kaljaa. Juot hirveätä rapaa. Tiskivettä. Lihot vaan", Korppi mutisi, pudisteli päätään ja jatkoi herkullisen ateriansa maistelua. Tarjoilija toi tuopin Jaatiselle ja mies huitaisi siitä oitis puolet naamaansa, niin että suupielet vaahtosivat valkoisina.

"Mietipä vähän. Raato löytyi Kultarännin edestä, poliisit kutsuttiin paikalle ja meidän kuvaajamme ehti siihen, ennen

kuin tuo ruumis vietiin pois. Uhri tunnistettiin ratikkakuski Esko Niemiseksi ja poliisi tutkii nyt siis hänen murhaansa. Siksi tehtiin tämä lehtijuttukin, jos vaikka jollakin olisi tietoa Niemisen pimeästä puolesta. Kultakauppias Rönnerberg, jonka liikkeen edestä vainaja löytyi, oli kuitenkin iltapäivälehti Noottiin yhteydessä. Tuli sillä ehdolla itse käymään toimitukseen, että me emme puhu hänen käynnistään mitään viranomaisille. Hän oli laittanut ylleen tismalleen samanlaisen toppatakin kuin kuvassa olevalla uhrilla ja selitti meille, että luoti oli tarkoitettu hänelle. Olihan miestä uskottava.”

”Jo vain”, Korppi murahti, sillä oli saanut ateriansa syötyä Jaatosen kertomuksen aikana. Hän vinkkasi tonttulakkipäisen tarjoilijattaren pöydän ääreen.

”Ottaisin vielä kossuvissyn palan painikkeeksi”, etsivä lausahti ja rehevä tarjoilijatyttö lähti noutamaan juotavaa.

”Rönnerbergi kaipaa yksityisetsivää. Haluaisi selvittää, kohdistuuko häneen itseensä vakavaa uhkaa”, Jaatosen paljasti.

”Mistähän jutussa mahtaisi olla kyse?”

”Ei harmainta aavistusta. Hän sanoi kertovansa asiasta vain vaikenemisvalan tehneelle yksityisetsivälle. Sitten hän ehkä kertoisi asiasta meidän lehdellemme ensimmäisenä, jos tapauksessa olisi jutunytynkää.”

Korppi mietti hetken aikaa, ja kun tarjoilija toi hänelle kossuvissyn, josta mies otti ainoan siemauksen, hän teki päätöksensä.

”Kultakauppias tuskin on ihan persaukinen, joten hänellä lienee varaa muutama tonni yksityisetsivääkin, vai mitä tuumit?”

”Kyllä varmaan. Minä kerroin hänelle tietäväni ammattilaisen, ja hän antoi minulle käyntikorttinsa, johon etsivän tulisi ottaa yhteyttä. Asialla olisi kiire. Siinä, olepa hyvä”, Jaatosen sanoi ja työnsi Kultarännin käyntikorttia pöydän yli Korpin eteen.

”Minä käyn tuossa ulkona ja soitan hänelle saman tien”, etsivä sanoi ja otti kortin käteensä, kun nousi pöydästä. Hänellä oli vaalean puuvillapaidan päällä harmaa villakankainen bleiseri ja jalassaan mustat farmarit, sekä tyylikkääät talvinilkkurit. Korppi antoi morkkatakkinsa roikkua narikassa, sillä kadulla hän tarkenisi lyhyen tuokion pikkutakissaan.

Ulkona hän kiersi rakennuksen kulman taakse ja kaivoi esiin punaisen Mallu askinsa ja pani tupakaksi. Vuorimiehenpuistikon lehmukset ja muotoon leikatut koristepensaat olivat valkoisen lumen peitossa ja Korpin mieleen nousivat lapsuuden joulut. Silloin, kullattujen muistojen mukaan, maa oli jouluna aina lumessa, vaikka asianlaita ei niin ollutkaan. Tosiasiassa tämä joulukuu oli poikkeuksellisen luminen.

Etsivä Korppi näppäili Kultarännin numeron kännykkäänsä ja soitti Runar Rönnerbergille, joksi mies kortissa nimettiin. Äänestä päätellen Runar oli varmaankin kovin lyhyt ja sillä oli todennäköisesti myös rillit, Korppi päätteli, kun he esittäytyivät toisilleen. Etsivä kertoi saaneensa Rönnerberin tiedot toimittaja Jaatiselta ja sanoi olevansa valmis tarjoamaan palveluitaan. Asiasta pitäisi vaan saada ensin kunnolla selkoa.

Rönnerberg ei ollut halukas puhumaan puhelimesta yhtään mitään ja sovittiinkin, että Korppi tulee tunnin kuluttua Kallioon, Porthaninkadulla sijaitsevaan ravintola Kuntoon. Runar Rönnerbergin tunnistaisi kuulema lyhyestä pituudesta, harmaasta poskiparrasta, kaljusta pääläestä ja pyöreistä silmälasista, kuten etsivä oli mielessään kuvitellutkin. Mies vielä vannotti, että Korpin olisi tultava yksin, eikä viranomaisille, tai kenellekään muullekaan, saisi kertoa tästä tapaamisesta häälistua sanaa.

Korppi lopetti puhelun ja sammutti savukkeensa kadulla tuhka-astiaan ja palasi ravintolaan, jonka ulkooveen oli maalattu hauska vaaleanpunainen porsas, viittoilemaan asiakkaita käymään peremmälle.

"Minä lähden tapaamaan miestä", etsivä sanoi, kun istahti takaisin pöytänsä.

"Muistat sitten pitää minut ajan tasalla", Jaatinen mutisi silmät viiruina.

"Sen mitä laki sallii", Korppi naurahti.

Jaatinen aikoi kapinoida, mutta Korppi tyynnytteli.

"Juu kyllä, ihan niin kuin ennenkin. En puhu muille kuin sinulle, jos on jotain kerrottavaa", etsivä sanoi ja pyysi tarjoilijalta laskun.

"Pane nyt vielä pari kymppiä", toimittaja vinkaisi, ja Korppi kaivoi neljäkymmentä euroa lompakostaan.

"Tämä keikka on sinulle muutaman tonnin arvoinen", mies virnuili, kun työnsi setelit poveensa.

Korppi kohautti harteitaan, lähti pöydän luota ja kävi maksamassa myyntitiskillä laskunsa. Hän olisi mieluiten syöttänyt luottokorttinsa tarjoilijattaren rintavakoon, sillä joulunajan kunniaksi henkilökunnan naisilla oli röyhelöreunaiset antavat kaula-aukot rintojensa kehyksenä ja päässään punaiset tonttulakit.

Korppi livautti kuitenkin korttiaan naisen ojentamassa lukulaitteessa, maksoi laskunsa ja poistui salista eteiseen. Hän otti narikasta pitkän, polven alle ulottuvan ruskean makkatakkinsa, kietaisi sen harteilleen ja antoi ovimikolle kaksi euroa. Etsivä vilkaisi itseään vielä peilistä ja haroi vaaleita, paksuja hiuksiaan, ennen kuin poistui Sikalasta.

Korppi käveli kulman taakse Tehtaankadulle, josta pääsisi kolmosen ratikalla suoraan Kallioon, Porthaninkadulle ja siellä ravintola Kuntoon, jossa tapaisi kultakauppiaan. Helsingissä täytyi näin talvella pitää huoli hengestään, sillä jalkakäytävien kunnossapidon hoitivat taloyhtiöt, mikä oli kulkijan kannalta kurjaa ja kohtalokasta. Yhtäkkiä rotuaari olikin aurattu, sitten taas ei, saatikka hiekoitettu, ja jokainen jalankulkija pelasi täällä vastentahtoisesti venäläistä rulettia hengellään ja terveydellään. Päästyään ehjin nahoin pysäkillle, kolmosen ratikka saapuikin sopivasti, ja Korppi lähti Ullanlinnasta kohti Kalliota.

2

Rikoskomisario Lasse Åberg istuskeli työpöytänsä ääressä Pasilan poliisitalossa, valkoisessa paidassa ja harmaissa suorissa housuissa, raidallinen kravatti löysällä, avonaisen paidan kauluksessa, kädet niskan takana ja roikotti lyijykynää huulissaan, näpelöiden sitä kuin savuketta ja naputtaen kynää välillä pöydän kynäkoteloon, kuin tuhkakuppiin. Hän piti sylissään iltapäivälehti Nootin aukeamaa, jossa oli juttu raflaavalla otsikolla: Murha Kalliossa.

Åbergin työhuoneen seinät olivat kauttaaltaan täynnä iltapäivälehdistä irti leikattuja värikkäitä, kuvallisia artikkeleita eriasteisista Helsingissä sattuneista veriteoista ja kansaa kuohuttaneista rikoksista, joita kaikkia hän oli ollut selvittämässä toistakymmentä vuotta kestäneen rikospoliisiuransa aikana.

Lehtijutut olivat hänelle tärkeitä, sillä lähes joka kerta ilmestyttyään, ne olivat poikineet poliisille arvokasta tietoa; vinkkejä, vihjeitä, ilmiantoja ja suoranaisia juttujen ratkaisuja, ykskaks.

Komisarion työhuoneen oveen koputettiin.

"Joo", Åberg murahti ja rikoskonstaapeli Kari Muhonen astui huoneeseen. Hän oli pukeutunut nuorekkaasti ruskeaan poolopuseroon, nahkatakkiin ja sinisiin farmareihin sekä talvinilkkureihin.

"Ei tästä ratikkakuski Esko Niemisestä mitään irtoa. Hän on käynyt peruskoulun, perheellinen viiden lapsen isä, työskennellyt liikennelaitoksella viisitoista vuotta. Täysin nuhteeton perheenisä. Vaimon kertoman mukaan Esko oli ollut menossa Kultaränniin hakemaan tyttärensä rippilahjaa, pientä kultaista rippiristiä, kun joku ampuu pamautti

perheenisän hengiltä, siihen kaupan eteen, lumihankeen”, Muhonen selosti, papereita kädessään pyöritellen.

”Oliko hänellä muita yhteyksiä kultakauppiaseen? Siis kuin tämä koruostos”, Åberg kysäisi kynä suussa.

”Ei, kait. Tai se kultakauppias vaikuttaa jotenkin vaikeasti lähestyttävältä”, Muhonen tuumaili.

”Jospa me olemme ihan väärillä jäljillä. Tappaja, kuka lieneekään, ampui väärän miehen. Sattuu Suomessa harva se päivä, kun hosuvat noilla aseillaan. Nämä jutut eivät mene täällä niin kuin amerikkalaisissa elokuvissa. Sitä Kultarännin omistaja Rönnerbergiä täytyy jututtaa”, komisario sanoi ja nousi tuolistaan, jonka selkänojalta otti mustan pikkutakkinsa ja kietaisi sen ylleen.

Hän lähti kohti ovea ja nappasi vaatepuusta ruskean talvipalttoonsa, jota ei vielä kiskaissut niskaansa, kun he poistuivat konstaapeli Muhosen kanssa komisarion työhuoneesta. Vasta päästyään ulos Pasilan poliisitalosta, Åberg vetäisi talvipalttoon ylleen, ja miehet kävelivät muutaman metrin Pasilanraitiota keskustan suuntaan, kunnes siirtyivät kadun yli ja menivät kallion juurelle pysäköityyn komisarion mustaan siviili Audiin.

Sen ovet aukenivat kaukosäätimellä, vaikka auto oli jo pitkälti yli kaksikymmentä vuotta vanha kaunotar, Audi kasikymppinen, tummennetuilla takalaseilla. Konstaapeli Muhonen istahti kuljettajan viereen etupenkille, Åberg käynnisti autonsa ja he lähtivät Pasilasta.

”Sinäkö kävit kaikki ratikkakuski Esko Niemistä koskevat tiedot ja kontaktit läpi?” Åberg kysäisi alaiseltaan.

”Periaatteessa kyllä. Perheenjäsenet, muutaman hyvän ystävän ja liikennelaitoksen työkaverit. Mistään ei irronnut mitään. Ei hämäriä puuhia, eikä kaunaa. Kellään ei ollut Niemisestä mitään pahaa sanottavaa. Oikeastaan kukaan ei oikein voinut ymmärtää, miksi tai kuka ihmeessä olisi ampunut Eskoa. Ihmiset tuumailivat, että kyseessä täytyi olla jokin karsea erehdys”, konstaapeli Muhonen selitti.

Komisario Åberg säilytti kasvonsa peruslukemilla, sillä hän oli useammin kuin kerran törmännyt henkirikokseen, johon ei päällisin puolin ollut mitään järkevää syytä. Nyt kuitenkin uhrikin oli jopa selvin päin ja häntä oli ammuttu keskellä kirkasta päivää Kallion kaupunginosan kivitalokanjonissa, Kolmannella linjalla, kultakauppa Kultarännin edustalla. Tapaukselle ei myöskään ollut ilmoittautunut yhtäkään silminnäkijää, ainakaan toistaiseksi. Toisaalta. Juttu oli ollut vasta tänään iltapäivälehdessä, vaikka ampuminen oli tapahtunut jo pari päivää sitten.

He ajoivat Vauhtitietä, joka kulki Eläintarhan sivuitse, päärautatien juurella, Töölönlahden rantaan saakka, josta kääntyivät vasemmalle Helsinginkadulle ja jatkoivat radan alitse ylös Sturenkadulle. Täällä musta Audi kääntyi oikealle Wallininkadulle ja liukui sitä myöten Hesarin sillan yli Kallioon. Hetken kuluttua he olivatkin jo Kolmannella linjalla, jota lähtivät laskeutumaan kohti Hakaniemeä. Katuja oli aurattu ja lumi työnnetty kinoksiksi jalkakäytävälle ja pysäköityjen autojen väleihin, sekä risteysten kulmauksiin, valtavan korkeiksi kasoiksi.

Kultaränni sijaitsi 1930-luvulla rakennetun funkkistyyllisen kerrostalon alakerrassa, Suonionkadun ja Kolmannen linjan risteyksessä, keskeisellä liikepaikalla Kalliossa, likeisellä mäellä kohoavan Kallion kirkon helmassa. Åberg löysi vapaan raon Audille Suonionkadun rinteestä, kahden lumikinoksen välistä, josta joku oli juuri poistunut. Miehet nousivat autosta, ja konstaapeli Muhonen oli keikahtaa selälleen hiekoittamattomalla, jäätyneellä jalkakäytävällä.

Åberg oli noussut autostaan ajotien puolelle ja toverinsa keikkumisen huomattessaan, otti tukea Audinsa lokasuojasta nousevan radioantennin juuresta. Kari Muhonen jatkoi haparoivaa ja liukastelevaa kulkuaan jäisellä jalkakäytävällä, käsiään ilmassa pyöritellen, aina Kolmannen linjan risteykseen saakka. Åberg siirtyi ajotien puolelta jalkakäytävän reunaan kasatulle lumivallille ja harppoi sen

harjalla, nilkkurit kinokseen upoten Muhosen luokse, joka piteli irvistellen selkäänsä.

"Venäytitkö?" Åberg kysyi isällisesti, suupielet myötätunnosta vinossa. Muhonen esitti miehekästä ja oikoi vartaloaan, kivusta naamaansa väännellen.

"Ei tässä mitään", poliisi puhisi ja paineli ruskean nahkapusakkansa kylkeä. Åberg laski kämmenensä toverin harteilta.

Molemmat suuntasivat katseensa risteyksen vastakkaisessa kulmauksessa sijaitsevan Kultaränninimisen liikehuoneiston näyteikkunoihin, joita jatkui funkkisrakennuksen kulmauksesta molempiin suuntiin sekä Kolmannen linjan että Suonionkadun puolelle, parinkymmenen metrin pituudelta. Ensivaikutelma oli, että kulta-, kello- ja koruliike oli varmaankin melkoisen tuottoisa. Jo etäältä näki, että sen kaikki näyteikkunat olivat paksujen kaltereiden suojassa.

Poliisit taituroivat itsensä lumisen risteyksen poikki liikkeen pääovelle ja astuivat siitä sisään. Ovikello kilahteli äänekkäästi, kun miehet tungeksivat välikköön, ja liikkeen takahuoneesta ilmestyi harvinaisen hemaiseva tummaverikkö, varsin elegantissa vartalonmyötäisessä, mustassa housupuvussa. Asussa ei kuitenkaan ollut mitään paljastavaa tai edes vihjailevaa, mutta sen alle oli varmasti kätkeyty muotovalio, jonka asian molemmat poliisimiehet panivat heti merkille, ja osoittivat sen toisilleen pikaisella keskinäisellä silmäyksellä.

"Mitä herroille saisi olla?" miellyttävästi hymyilevä nainen sanoi, selvästi venäläisellä aksentilla.

Siviilipukuiset poliisit pysähtyivät tiskin ääreen ja katsoivat sen lasin alla esiteltäviä näyttäviä rannekelloja, joiden hinnat vaihtelivat kolmesta tonnista ylöspäin. Nainen pani merkille miesten mielenkiinnon ja laski siron kätensä lasin ylle. Hänen pitkät kyntensä oli maalattu, ehkäpä joulun kunniaksi, kirkkaan punaisiksi.

"Kellot kiinnostavat, niinkö?" tummahiuksinen ilmestys lausahti punattujen huultensa vaosta ja katsoi miehiä meikattujen silmäripsiensä lomasta ruskeilla, lähes mustilla iiriksillään.

Kauniin naisen peiteltysti seksistinen olemus sai miehet hämilleen, pinnistelemaan, ja molemmat työnsivät kädet takkiensa taskuihin, kun eivät niille muutakaan paikkaa keksineet. Komisario vilkaisi vitriinejä naisen takana. Niissä oli näytillä arvokkaita hopeaesineitä; kuppeja, kulhoja, lautasia ja tarjottimia.

Åberg otti muutaman askeleen tiskin päätyyn, sillä hänen katseensa oli kiinnittynyt kapeaan ja korkeaan lasikaappiin, jossa oli esillä yksinäinen, turkoosina kimalteleva kaulakoru, jonka lenkissä säkenöi lumoava pieni veistos.

Tumma nainen liukui komisarion viereen, pitäen samalla silmällä tiskille jäävää konstaapeli Muhosta, joka ei voinut olla hymähtämättä naisen vartioinnille, sillä olihan hän poliisi.

"Mikäs tuo on?" Åberg sanoi, otsa lähes kiinni esittelykaapin lasiovelossa.

Kaulakorun pyöreiksi hiotut, lukemattomat pienet kivet hohtivat sinisinä ja kuultavina, niiden läpi pujotetussa kultaketjussa. Lenkin keskivaiheilla kimalteli yksinäinen, haukanpään muotoon hiottu, suurisilmäinen, sormenpäänkokoinen tulipunainen meripihkaveistos, joka hehkui kuin liekki. Kaapin kaulakorulla ei ollut hintaa näkyvillä.

"Se on satamiljoonaa vuotta vanhaa, Baltiasta löytynyttä sinistä ja punaista meripihkaa. Tiedätkö?" nainen sanoi, kun seiso i ystävällisesti hymyillen komisarion vieressä, kädet ristissä selkänsä takana, niin että jos hän olisi hiukan vielä ryhdistäytynyt, naisen mustan bleiserin rintanappi olisi singahtanut komisarion silmään.

"Ilmankos en arvannut. Minusta meripihka on kellertävää", mies hymähti.

"Niin ihmiset luulevat, mutta meripihkaa voi löytyä kaikenväristä", nainen myhäili.

"Entä tuo linnunpää? Onko sekin hiottu meripihkasta?"

"Kyllä. Meripihkaahan on helppo työstää. Se esittää muinaisen Egyptin Horus-jumalaa. Horus oli taivaan jumala ja niinpä aurinko ja kuu olivat sen silmiä", nainen hymähti ja vilkaisi veikeästi komisariota.

"Minä voin kyllä näyttää korua teille, jos saan ensin nähdä henkilöllisyydistuksenne. Haluatteko?"

Komisario kohautti harteitaan, että mikäpä siinä, ja kaivoi virkamerkin esiin pövestään. Nainen painoi huomaamattomasti nappia myyntitiskin reunassa. Kuului hiljaiset napsahdukset, kun tilan kaikki ovet menivät lukkoon, niin että liikkeestä oli mahdotonta päästä ulos.

"Näppärää", komisario sanoi, kun katsahti ovelle ja ymmärsi mitä oli tapahtunut. Hän näytti poliisikorttia naiselle, eikä tämän ilmekään värähtänyt, kun hän silmäili korttia huolellisesti.

"Entä te?" nainen sanoi konstaapeli Muhoselle, joka myös ojensi henkilökorttinsa nähtäville.

Myyjätär ei kommentoinut mitenkään miesten poliisistatusta vaan avasi lasikaapin oven. Hän otti vitriinistä harmaaseen samettilevyyn kiinnitetyn kaulakorun ja laski asetelman myyntipöydälle.

"Minäkin voin tätä vihdoin rauhassa ihailla, kun on poliisit paikalla. Tulitteko sen vainajan takia?" nainen kysäisi ja nyökkäsi näyteikkunan suuntaan.

"Kyllä vaan. Mutta kultakauppias Rönnerberg ei taida olla paikalla?"

"Lähti johonkin tapaamiseen, enkä ole varma, tuleeko enää tänään lainkaan liikkeeseen. Vaikka kyllä se todennäköisesti vielä illemmalla tulee. Hänhän on täällä aina, yömyöhälläkin, koska tekee tuolla takahuoneessa kultasepäntöitä", nainen selitti, irrottaen meripihkakorun samettialustaltaan.

Hän avasi mustan bleiserinsä ylimmät napit ja kietaisi riipuksen kaulaansa siten, että koru pääsi lepäämään hänen ihoaan vasten. Nainen asteli keskelle huonetta, nosti käden vyötärölleen ja esitteli korua miehille ammattilaisen askelin ja elkein.

"Mitäs pidätte?" myyjätär sanoi ja sipaisi kaulakorun tulipunaista haukanpäättä.

"Saanko katsoa hiukan tarkemmin?" Åberg hymähti ja otti askeleen naisen eteen.

"Minä olen Maria Grotsky, että tiedätte, kenen kanssa asioitte", nainen sanoi, kun ojensi kätensä komisariolle ja jatkoi saman tien.

"Nimen minä jo muistankin, Lasse Åberg. Se luki teidän poliisikortissanne", Maria hymyili ja laski otteensa miehen kädestä. Sitten hän otti riipuksen kaulaltaan ja ojensi sen herrojen ihasteltavaksi.

"Paljonko tässä on noita sinisiä kiviä?" komisario kysyi. Konstaapeli Muhonenkin seisoj Marian vieressä, niska kenossa, mutta katse ohi korun, naisen mojovaan rintavakoon porautuneena. Paljastuneita kumpareita rajasivat mustat pitsit, sillä naisen liivit kurkistivat bleiserin kaula-aukosta.

"Satakaksikymmentä. Kuusikymmentä molemmin puolin Horus-jumalaa, joka siis on veistetty yhdestä ainoasta punaisesta meripihkakimpaleesta. Vilkaiskaapas sinne isosilmäisen haukanpään sisään. Mitä näette?"

Konstaapeli Muhonen siirsi huomionsa naisen rinnoista haukan päähän ja silmäili sitä varsin läheltä.

"Hämähäkki! Siellä on hämähäkki", mies sanoi eikä voinut olla irvistämättä.

Maria hymähti. Läpikuultavan kiven sisällä oli todellakin fossiiliksi kivettynyt hämähäkki. Konstaapeli vakavoitui, sillä muisti äkkiä työnsä puolesta jotain, mitä ei sopinut ääneen lausua. Komisario kuitenkin noteerasi alaisensa mielialamuutoksen ja kiinnittääkseen Maria Grotskyn huomion toisaalle, kysäisi: "Mitä tuo maksaa?"

"Itse asiassa minä en tiedä. Rönnerberg kertoo hinnan kuulemma vain meripihkakorusta aidosti kiinnostuneelle ostajalle", Maria sanoi ja asetteli korun takaisin levyynsä, jonka nosti kaappiin. Hän lukitsi lasivitriinin, siirtyi myyntipöydän ääreen ja painoi tiskin reunan katkaisinta. Myymälän ovien lukot napsahdivat auki.

"Sanonko terveisiä Rönnerberille, että kävitte kylässä?"

"Kerro vaan", komisario sanoi ja ojensi naiselle käyntikorttinsa.

"Satuitteko muuten tuntemaan sitä vainajaa?" Åberg vielä kysäisi.

Maria Grotsky vilkaisi pöydän muistikirjaa.

"Esko Nieminen. Osti täältä rippiristin tyttärelleen. Semmoinen pieni kaljupäinen ukko, vähän niin kuin Ru..."

Maria oli lausua Runar Rönnerbergin nimen ääneen, mutta mykistyi.

"Mitä piti sanomanne?" komisario kysyi, kun huomasi lipsahduksen.

"Ei mitään. Tuli vain sellainen väärä mielikuva", nainen hymähti ja kääntyi myyntitiskin lasin alla näkyvien kellojen puoleen.

"Sinua kiinnostivat nämä rannekellot?" hän kehräsi konstaapeli Muhoselle, joka tarttui kaksin käsin nahkapusakkansa rinnuksiin, kuin puolustautuakseen, ja vetäytyi hämillään ulko-oven suuntaan.

"Ei taida olla minulla noihin varaa", mies myhäili.

"Voisit pyytää Runaria soittamaan minulle. Vaikka ei tässä olla kyllä missään hengenhädässä. Toivottavasti", Åberg sanoi ja heilautti kättään, kun miehet poistuivat kultasepäntiikasta.

Kadulle päästyään he vilkaisivat ristikkoikkunoiden läpi ja näkivät Marian tarttuvan kännykkäänsä, kun nainen poistui myymälän takatiloihin.

"Mikä sinulle oikein tuli?" komisario kysäisi konstaapelilta, heidän ylittäessään lumista risteystä. Muhonen nyökkäsi mustan Audin suuntaan, kun he kiipesivät liukasta

jalkakäytävää, askeliinsa keskittyen, kohti Suonionkadulle, lumikinosten väliin pysäköityä autoaan.

"Kerropa nyt", Åberg tivasi ratin taakse istahdettuaan.

"Tuli mieleen vireillä oleva Interpolin juttu. Venäjälle kuuluvan Kaliningradin meripihkamuseosta varastettiin viime kesänä tuollainen Horus-jumalan meripihkapää. Sellainen haukan pää, jossa on isot silmät. Se on vaan paljon kookkaampi, ainakin nyrkin kokoinen", Muhonen selosti kiihtyneenä, omaa nyrkkiään näyttäen.

"Kaliningradhan on Itämeren rannalla, Liettuun ja Puolan välissä", Åberg täsmensi, kun työnsi avainta virtalukkoon.

"Joo. Mutta silloin se oli Neuvostoliitto, kun Egyptiläiset lahjoittivat tuon Horus-jumalan pään heille, kiitokseksi Assuanin padon rakentamisesta, vuonna 1970. Nyrkin kokoinen Horus-jumalan meripihkapää oli löydetty egyptiläisen faaraon haudasta ja se on ainakin viisituhatta vuotta vanha. Noihin aikoihin nimittäin meripihkaa arvostettiin kultanveroisena korujen aineksena ja sitä varten tänne Itämeren rannoillekin tehtiin Välimereltä asti jopa ryöstöretkiä."

"Kerro nyt siitä, Interpolin jutusta, varastetusta haukan päästä?" Åberg huokaisi, sillä halusi jo startata autonsa.

"Joo, no. Nasser siis lahjoitti Neuvostoliitolle tuon faaraon haudasta löydetyn kansallisaarten, vähän niin kuin suomalaiset poliitikot lahjoittavat nyt kaikki meidän arvometallikaivoksemme ulkomaalaisille. Horus on siitä lähtien ollut esillä Kaliningradin meripihkamuseossa. Kun Neuvostoliitto hajosi ja siitä tuli Venäjä, Egyptiläiset alkoivat vaatia jumalan päätä takaisin itselleen. Niinpä se viime kesänä mystisesti katosi Kaliningradin Amber museosta. Varastettiin. Siitä asiasta vaan on haluttu pitää matalaa profiilia, valtamedia on vaiennut asiasta tyystin. Patsas on pimeillä markkinoilla useiden miljoonien eurojen arvoinen. Minä olen nähnyt siitä kuvan ja tuossa Kultarännissä myynnissä olevassa kaulakorussa on tismalleen samanlainen Horus-jumalan pää, pienempi vaan. Äskeisen

pään sisällä oli hämähäkin fossiili, mutta sen faaraon haudasta löytyneen isomman pään sisällä on skorpionin fossiili.”

”Skorpioni? Itämereltä löytyneessä meripihkassa?”

”Hei, se Horus-jumalan meripihka on satamiljoonaa vuotta vanhaa. Täällä pohjoisen viidakoissa liikuskeli silloin vielä kaikki hirmuliskotkin”, konstaapeli selitti, kuin koululaiselle.

”Selvä, selvä”, Åberg sanoi ja starttasi vihdoinkin autonsa.

Etuvetoisena Audi lähti suhteellisen helposti irti lumikinoksesta, ja nousi Suonionkadun jyrkän mäen ylös Kallion harmaalle kivikirkolle, ja kurvasi sen ohi oikealle. Komisario joutui kuitenkin äkisti jarruttamaan liukkaalla ajotiellä, sillä Helsingin keskuspelastusasemalta porhalsi ulos pari paloautoa, hyökäten kovalla metelillä pitkin Viidettä linjaa, ohi Karhupuiston, kääntyen oikealle alas Porthaninkatua.

3

Korppi oli juuri hakenut itselleen toisen kossuvissyn ravintola Kunnon tiskiltä ja istahti takaisin pöytänsä, kun kuuli Porthaninkadulla kapakan ohi rymistelevien paloautojen sireenit. Samalla ovenavauksella, kun sireenit ulvahtivat, Kunnon eteiseen astui kadulta kultaseppä Runar Rönnerbergin näköinen mies. Korppi oli asettunut ravintolasaliin siten, että saattoi seurata sisääntulijoita. Ulko-ovesta ilmestynyt kaljupäinen lyhyt mies rapsutteli harmaata poskipartaansa ja kohotteli silmälasejaan, kun pysähtyi salin oviaukolle, harmaassa villatakissa ja samettihousuissa.

Kultaseppä antoi katseensa kiertää salissa, jossa oli kaikenikäistä ja näköistä hälisevää ravintolavierasta, kunnes huomasi hänelle viittoilevan Sakari Korpin. Keskiään ylittänyt mies asteli päättäväisesti, käsi ojossa kohti etsivän pöytää ja herrat esittäytyivät, kun kultaseppä istahti salin seinustan loosiin, Korppia vastapäätä. Ennen kuin Runar ehti kysyä Korpin henkilöllisyydestä, Sakari näytti hänelle etsiväkorttiaan. Runarin pää teki nykiviä liikkeitä, kuten hartiakin, mutta noista eleistä oli vaikea päätellä, johtuivatko ne jännityksestä vai kuuluivatko ne miehen persoonaan.

Tarjoilija tuli pöydän ääreen ja kultaseppä tilasi häneltä kupillisen kuumaa vettä.

”Mitäs sieltä lehdestä kerrottiin sinulle?” Runar henkäisi.

He istuivat ravintolan Porthaninkadun puoleisessa päädyssä, lähellä eteisaulaa, ja kapakan asiakkaat olivat kerääntyneet enimmäkseen tämän juottolan toisessa päässä kiemurtelevan baaritiskin ympärille.

”Kaipaatsi yksityisetsivän apua, kun liikkeesi edestä löytyi kuollut mies”, Korppi sanoi ja maistoi juomaansa.

”Se luoti oli tarkoitettu minulle. Olin hetkeä aikaisemmin lähtenyt liikkeestäni, aivan samanlaisessa toppatakissa, kuin tuo uhri, ja mennyt läheiseen kioskimyymälään, hakemaan kahvipakettia. Tuo asiakkaani, Esko Nieminen, oli juuri ostamassa sieltä tupakkaa, kun minä astuin sisään. Naurahdimme vielä toisillemme, että onpa meillä samanlaiset toppikset. Sanoi minulle tulleeensa noutamaan Kultarännistä tyttärensä rippiristiä, että nähdään kohta ja lähti ulos kioskista. Minä menin noutamaan kahvipakettia, kun kuului laukaus. Keskellä päivää, keskellä kaupunkia! Kioskissa kaikki jäykistyivät paikoilleen, että oliko se pakoputki vai mikä? Joku naisihminen juoksi kioskiin ja huusi, että siellä ammutaan, siellä ammutaan! En ottanut sitä tosissani, vaan maksoin kahvin ja lähdin ulos. Ihmisiä ei näkynyt missään ja kun ylitin kadun, tulin Kultarännin ovelle ja huomasin hangessa makaavan Niemisen. Ymmärsin heti, että nyt oli ammuttu väärä mies ja ryntäsin liikkeeseeni. Vaimoni, joka oli ollut ampumishetkellä myymälässä, oli pyörtyä minut nähdessään, sillä oli jo luullut, että se olin minä, jota siinä näyteikkunan edessä ammuttiin. Samanlainen takki, nähkääs”, Runar selitti ja otti vastaan tarjoilijan tuoman kupin, jossa oli kuumaa vettä ja teepussi sen aluslautasella.

”Näikö vaimosi ampujan?”

”Ei. Kuuli pamauksen ja huomasi kuinka samanlaiseen takkiin, kuin minä, pukeutunut mies kaatui naamalleen lumihankeen. Oli kuulemma saada sydänhalvauksen ja tulossa sitten ulos, kun minä hyppäsinkin ovesta hänen syliinsä”, Runar hymähti, kuin pahoillaan siitä, että olikin hengissä.

”Sinulla oli siis samanlainen takki päällä kuin uhrilla?”

”Joo, kyllä. Minä riisuin sen takahuoneessa äkkiä pois ja piilotin varastoon. Ei tarvitse olla kovin älykäs arvatakseni, että luoti oli tarkoitettu minulle, kun liikkeenä eteen

ammutaan ratikkakuski, joka on juuri tullut ulos viereisestä kioskista toppatakissa, jollaisessa Kultarännin omistaja oli sinne hetki sitten mennyt.”

”Aivan. Onko sinulla mitään käsitystä tekijästä tai motiivista?”

”Motiivista on, tekijästä ei välttämättä”, Runar sanoi ja kaivoi taskustaan esiin kolme pienehköä kiiltävää kiveä, väreiltään vihreän, valkoisen ja keltaisen ja laski ne Korpin kämmenelle.

”Katsopas näitä. Huomaatko muuta eroa kuin värin?”

”Meripihkaa?” Korppi kysäisi, sillä tunsi tuon koruissa käytettävän luonnontuotteen.

Runar nyökkäsi, mutta kehotti etsivää tarkastelemaan kiviä tarkemmin. Korppi pyöritteli noita läpikuultavia, sileitä raakakiviä, jotka olivat syntyneet miljoonia vuosia sitten kivettyneestä havupuiden pihkasta, sormissaan, eikä huomannut niissä mitään rakenteellista eroa toisistaan.

Sillä aikaa, kun hän tarkasteli kiviä ravintolan eri valolähteitä vasten, Runar kaatoi pöydän suolasirottimen sisällön teekuppiinsa ja sekoitteli juomaa, niin että suola liukeni kuumaan veteen.

”Täytyy sanoa, että minä en huomaa näissä muuta eroa kuin värin”, Korppi sanoi ja antoi kivet takaisin Runarille.

Kultaseppä osoitti sormellaan teekuppia ja laski sitten kaikki kolme kiveä kädestään kuumaan veteen, johon suola oli liuennut. Vihreä ja valkoinen kivi jäivät kellumaan, mutta keltainen vajosi kupin pohjalle.

”Nuo kelluvat ovat aitoa meripihkaa ja tuo, joka vajosi kupin pohjalle, on muovia. Väärennös”, Runar virnisti.

”Aivan. Meripihkahan kelluu suolavedessä. Siksi sitä huuhtoutuu Baltian maihin, Itämeren rannoille”, Korppi tiesi.

Rönnerberg otti kivet kupista, pyyhkäisi niitä ja laittoi taskuunsa.

”Onko sinulla käsitystä meripihkan hinnasta?”

”Olisiko euron gramma”, Korppi arvuutteli.

"Kolme euroa. Hyvälaatuisesta korukivipihkasta saa viisikin euroa grammalta."

"Eli kilo maksaa kolmesta viiteen tuhanteen euroon ja sata kiloa kolmesataatuhatta, eikö vaan?" Korppi laski.

"Suunnilleen ja korukiviksi työstettynä kymmeniä kertoja enemmän", Runar sanoi ja liotteli teepussia suolavedessä, jossa oli juuri uittanut kiviä.

"Miten tämä kaikki liittyy ampumiseen?"

"Minä olen todistajana oikeudenkäynnissä, jossa erästä nettikauppiasta syytetään väärennettyjen meripihkakorujen kaupasta. Hän on minun entinen liikekumppanini. Meillä meni sukset ristiin, kun toimme yhdessä Kaliningradista meripihkakoruja ja hän halusi minut mukaan hämärbisneksiinsä. Baltian maissa voi teettää pilkkahintaan muovista meripihkajäljitelmiä, joilla saattaa lyhyessä ajassa voittaa netissä käytävässä korukaupassa miljoonia, myymällä muovijäljitelmiä. Kuten huomasit, tavallinen ihminen ei kykene silmäämääräisesti erottamaan oikeaa meripihkaa väärennöksestä."

"Missä asiassa sinä aikoisit todistaa häntä vastaan?"

"Että mies myy muovia, aidon meripihkan sijaan. Eräs hänen nettiasiakkaansa on haastanut myyjän oikeuteen ja kutsunut minut todistajaksi. Juttu tulee käräjäoikeuteen uuden vuoden jälkeen."

"Kuinka sinä pystyt sellaista todistamaan?"

"Minulla on hänen myymiensä feikkikorujen näytekappaleet ja esisopimukset kaupoista, joihin hän yritti houkutella minua mukaan."

"Minkälaiset esisopimukset?"

"Latvialaisen jobbarin tarjous sadan kilon koeerästä muovisia jäljitelmäkoruja. Jos olet käynyt Baltian maissa, löydät niitä väärennöksiä kaikilta toreilta. Tuskin saat aitoa meripihkaa mistään, on se sen verran arvokasta nykyään. Paitsi tietenkin kultakauppailta."

"Niin kuin sinulta?"

”Kyllä. Siksi minä haluankin panna lapun luukulle tuollaisille väärennetyn tavarán myyjille”, Runar kivahti, maistoi teetään ja irvisti, sillä oli unohtanut, että oli liottanut kuppiin sirottimellisen suolaa.

Korppi siemaisi kossuvissylasinsa tyhjäksi, mutta ei tilannut uutta, sillä oli tehnyt omat johtopäätöksensä aiheesta ja valmis auttamaan tuota, nyt hajamieliseltä professorilta vaikuttavaa kultaseppää.

”Mihin sinä tarvitset yksityisetsivän apua?”

”Selvitä, oliko ampumisen takana epäilemäni henkilö, niin hänestä päästään kerralla eroon”, Runar sanoi leukaperät kireänä ja ojensi Korpille tuntemattoman henkilön käyntikortin.

Kortissa oli Ambernet-nimisen nettifirman [www](#) osoite, sekä katuosoite Punavuoressa ja yrityksen toimitusjohtajan Kimmo Savelan yhteystiedot, Korppi pani merkille, ja työnsi kortin rintataskuunsa.

Ennen kuin etsivä ehti sanoa mitään, kultakauppias kaivoi pullean lompakon takataskustaan ja sieltä tuhat viisisataa euroa, sadan euron seteleinä, ja latoi ne yksitellen pöydän suojassa etsivän käteen.

”Noin. Siinä on kolmen päivän maksu ennakkona. Nootin toimittaja kertoi minulle hintahaarukaksi. Niin, ja tuossa on vielä kolmesataa euroa yleiskuluihin”, Runar sanoi, kun lisäsi pinoon kolme satasta.

”Minä en tarvitse kuittia. Sitä joko luottaa mieheen tai sitten ei. Minä luotan sinuun”, Runar sanoi ja työnsi lompakon samettihousujensa takataskuun. Korppi laittoi setelit lompakkoonsa ja ojensi sieltä oman käyntikorttinsa Rönnergille. Samalla hän näytti miehelle toimittaja Jaatiselta saamaansa Kultarännin korttia.

”Pitääkö nämä tiedot paikkansa?”

”Kyllä, sinähän soitit juuri kortin numeroon”, kultaseppä sanoi, kun alkoi tehdä lähtöä ravintolasta, mutta kääntyi vielä etsivän puoleen, joka oli myös noussut pöydästä. Runar vilkaisi ympärilleen ja raotti Korpille villatakkiaan.